

Dyrevelferd under transport

Et ansvar for flere enn dyrebilsjåføren.

Ingen skal transportere dyr eller la dyr bli transportert under slike forhold at dyrene kan komme til skade eller bli påført unødvendig lidelse.

Hvem har ansvaret?

- Dette betyr at alle som er involvert i transport av dyr, er ansvarlige for at dyra blir håndtert på en god måte. Dyreholderen, transportøren og dyrebilsjåføren må samarbeide, og det er naturlig at dere vurderer i fellesskap hvordan en transport som avviker fra det normale, skal håndteres.

Produsenten:

- Skal ha en egnet plass som sikrer at inn- og utlasting av dyr kan forgå på en dyrevernsmessig måte.
- Dyreholderen er den personen som har ansvaret for dyret hos avsenderen. Dyreholderen kjenner dyrene best og skal vite hvilke dyr som er syke eller skadde, eller som har vært det i tiden før transporten.
- Dyreholderen er ansvarlig for at dyrene som blir levert til transportøren, er friske og egnet til å bli transportert. Dyreholderen skal også gi nødvendige opplysninger og vise dyrene frem for dyrebilsjåføren, *før* de lastes på bilen, slik at sjåføren kan gjøre en totalvurdering av dyrene, reisetiden, plass på bilen osv. For eksempel er det nødvendig at sjåføren får opplysninger om dyr som er dårlige til beins, men som tilsynelatende går greit fra fjøset til dyrebilen. Et annet eksempel er opplysninger om drektighet, som sjåføren ikke har mulighet til å vurdere uten korrekte opplysninger fra dyreholderen.
- Når dyr meldes inn til slakt, skal dyreholderen gi nødvendige opplysninger til slakteriet om forhold som kan påvirke dyrenes egnethet for transport, og særlige behov knyttet til oppstalling på slakteriet. Dette skal gjøres som en del av matkjedeinformasjonen som produsenten skal formidle til slakteriet.

Eksempel på tilleggs info ved innmelding og hvilke tiltak som kreves.

Informasjon ved innmelding	Tiltak
- Svak haltet	- Eget rom under transport, er allmenn tilstanden påvirket må den stå igjen.
- Bogsår	- Færre dyr i rommet under transport – må være grodd med sårskorpe
- Halesår med skorpe	- Kort reisevei – må være grodd med sårskorpe
- Brokk	- Slaktes samme dag/eget rom under transport om størrelsen tilsier det.
- Behandlet framfall/prolaps – ikke synlig	- Ekstra strø/færre dyr i rommet under transport
- Gjensittende sting etter operasjon	- Sett av tid/bevisst på behov for mer tid ved pålessing/avlessing/driving.
- Delvis avstøtt jur	- Individuelle behov som må tas ved lastning/transport/Lossing
- Gamle bruddskader	- Individuelle behov som må tas ved lastning/transport/Lossing
- Medfødt skavank	- Individuelle behov som må tas ved lastning/transport/Lossing
- Helt eller delvis blind	- Individuelle behov som må tas ved lastning/transport/Lossing
- Annet	

Ved slike tilfeller der dyret krever tilrettelegging under transport, eller at det er på noen annen måte viktig med tilleggsinformasjon for å sikre dyrevelferden er det også viktig å levere egenerklæring.

Denne finner du på vår hjemmeside, og våre dyrebilsjåfører skal ha disse med seg:
<https://norskslakt.no/media/norskslakt/pdf/egenerklaringsskjema.pdf>

Transportøren og dyrebilsjåførens ansvar:

Transportøren er ansvarlig for dyrenes velferd under selve transporten. Dette ansvaret inkluderer å vurdere om det er mulig å ivareta dyrenes velferd under transporten, og å avvise dyr som ikke kan transporteres. Transportøren har også et overordnet ansvar for å sikre at virksomheten drives i tråd med regelverket, og at utstyr, rutiner og sjåførenes kompetanse gjør dette mulig.

Dyrebilsjåføren handler på vegne av transportøren og skal følge transportørens rutiner. Sjåføren har også et selvstendig ansvar for å gjennomføre oppdraget i tråd med kravene i regelverket.

Sjåføren må gjøre en totalvurdering basert på

- opplysninger fra dyreholderen
- de forholdene ved dyret som sjåføren selv kan se
- kunnskap om reiseruten, transporttiden og andre forhold som kan påvirke velferden for dyret

Hvis sjåføren tar med seg dyr til slakteriet som ikke kan stalles opp, men må slaktes umiddelbart, må dette avklares med slakteriet på forhånd. I andre tilfeller kan dyrene stalles opp, men slakteriet må ta særlige hensyn (for eksempel at de stalles opp i egen bingje). Dette må også avklares på forhånd. Slakteriet har ansvar for å sikre forsvarlig oppstalling.

Dyr som halter og har problemer med å bevege seg

Halte dyr og dyr med andre bevegelsesproblemer vil som oftest bli verre under transport. Derfor er det ofte ikke forsvarlig å transportere dyrene selv om de bare har lettere halthet eller ganske små problemer med å bevege seg.

Noen eksempler på vurderinger av halthet (se også tabell med halthetsskala under):

Dyr skal ikke transporteres hvis de

- ikke tar støtte på alle fire bein (er 4-5 grader halt på ett eller flere bein)
- ikke kan reise seg selv
- har tydelige problemer med å gå
- Størrelsen på dyret er av betydning. Store dyr (storfe, purker, råner) som er halt eller har problemer med å bevege seg, utsettes for større påkjenninger under transport enn små dyr.

Grad	Halthetsskala
0	ikke halt
1	halthet er så vidt synlig eller ikke alltid synlig
2	halthet er så vidt synlig når dyret går, men veldig synlig i raskere gangarter (trav)
3	halthet er synlig, men dyret legger god vekt på foten
4	halthet er tydelig og konstant synlig i alle gangarter – dyret legger minimal vekt på foten
5	dyret står ikke på beinet, eller viser svært liten vilje/evne til å sette vekt på foten

Gamle bruddskader – mest aktuelt på småfe og rein

Selv om dyret kommer seg fint frem på tre bein, er det svakere enn normalt. Friske småfe legger seg helst ikke under transport, med mindre det er svært god plass på bilen.

Individer som legger seg fordi de er svake, kan derfor ofte bli tråkket på av de andre dyrene.

Dyr med gamle bruddskader kan vanligvis transporteres hvis de belaster alle fire beina godt (ikke mer enn 3 grader halt), og de transporteres i egen bingje eller i en bingje med bare få dyr som de går godt sammen med.

Når skal det sendes med egenerklæringsskjema?

- Hvis det krysses av «nei» på spørsmål 1 på kjøreseddelen: «er merket og registrert ihht. Off. forskrifter, friske og egnet til slakt, er transportdyktige og ingen off. restriksjoner»
  - Det vil si storfe med mangelfull merking, der øremerker er medsendte, storfe med KUN ett øremerker, storfe med «hvite» øremerker. Storfe mer øremerker hvor prod.nr. og/eller individ nr. er påskrevet for hånd.
- Hvis det krysses av «nei» på spørsmål 2: «Medisinbruk, tilbakeholdelsesfrist utløpt for mer enn 7 dager siden»
  - Her kan det sendes med «rød lappen» eller ALL relevant informasjon fylles ut på egenerklæringsskjemaet, det vil si alle punkter skal fylles ut.
- Hvis det krysses av «nei» på spørsmål 3: Egenbehandling mot parasitter. Tilbakeholdelsesfrist utløpt.
  - Her skal du også bruke egenerklæringen.

Endringer på individ fra innmelding

Ved endringer av dyr sendt til slakt i forhold til innmeldte må det sendes med egenerklæringsskjema. Denne skal inneholde årsak til hvorfor dyret er byttet ut, samt at sjåføren må melde til slakteriet slik at Matkjede Informasjon blir sjekket.

Storfe med mangelfull merking

I følge merkeforskriften skal dyrene ha merking i begge ører. Er det slik at dyret ikke lar seg gjøre å merke på nytt, eller av andre årsaker kun har ett merke når dyret skal sendes til slakt skal det noteres utseende på dyret på egenerklæringsskjema. Det bør også tas bilde av dyret før dyrebilen kommer.

Dette gjelder også hvis sjåfør/produsent oppdager ett dyr med kun ett øremerker under opplasting.

Transportegnethet

- **Dyrevelferdsloven**, §11: «Transport skal foregå på en måte som er til minst mulig belastning for dyret. Dyr skal kun transporteres når de er i en slik tilstand at det er forsvarlig å gjennomføre hele transporten.»
- **Forskrift om næringsmessig transport av dyr**, vedlegg 1, kap1, pkt. 2: «Dyr som er skadet eller syke, eller har fysiologiske skavanker eller visse patologiske forandringer, skal ikke anses for å være skikket for transport, særlig:
  - a) dyr som ikke kan forflytte seg uten smerter eller gå uten hjelp
  - b) dyr som har alvorlig åpent sår eller prolaps.

Er du i tvil, sett igjen dyret!

Er det ønskelig med en ekstra mening om transportdyktigheten for dyret er det mulig å ta en telefon, gjerne med ett bilde i forkant til til sjåfør/rådgiver hos mottagende slakteri. De vil kunne bidra med råd, men kan ikke gi en direkte konklusjon i tvilstilfeller da de ikke får sett allmenntilstand og gitt en totalvurdering ut fra ett bilde.

Husk at dyrebilsjåføren avgjør hva som er transportdyktig og skal med på bilen, da det er han som er ansvarlig for dyrevelferden etter at dyrene er lastet opp.

Ved tvilstilfeller kan man i samråd med sjåfør/rådgiver ta kontakt med veterinær på mottagende slakteri for å drøfte transportdyktigheten til dyret.

Telefonnummer til Midt-Norge Slakteri:

74 08 37 00

Telefon nummer til veterinær hos mottagende slakteri er:

For storfe og småfe:

224 00 000 spør etter Veterinær på Nortura Malvik/Kjøttkontrollen

Kjøttkontrollen på Nortura Steinkjer:

Mobilnr.: 95175149 / 22779580

Nyttige linker i forbindelse med transport av dyr:

Transportveilederen for transport av dyr:

[Transportveilederen](#)

Gris:

Norsk versjon:

<https://norskslakt.no/media/norskslakt/pdf/bedomming-av-transportdyktighet-hos-gris-mns.pdf>

Engelsk versjon:

<https://www.agriculture.gov.ie/media/migration/animalhealthwelfare/transportofliveanimals/GuidelinesAssessFitnessTransportPigs050716.pdf>

Storfe:

Norsk versjon:

<https://norskslakt.no/media/norskslakt/pdf/retningslinjer-for-transport-av-storfe-prod.pdf>

Engelsk versjon:

<https://www.agriculture.gov.ie/media/migration/animalhealthwelfare/transportofliveanimals/GuidelinesAssessFitnessTransportBovines050716.pdf>